

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА РАДЯНСЬКА ФІЛЬМА "ЗВЕНИГОРА"

буде висвітлюватися в п'ятницю й суботу, 17-го і 18-го липня по два рази на вечір від 7-ої години почавши в Українськiм Робiтничiм Дoмi у Вiннипегу.

НАПИСИ НА ФІЛЬМІ В УКРАЇНСЬКІЙ І АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ.

Ще й тепер важко оцінити, яке значення має для цілої української культури, а не тільки для кінематографії "Звенигора". Ясно одне, що лише "Звенигорою" наше кіно завойовало собі стає й певне місце в загальному культурно-просвітстві, довело свою здатність творити справжні культурні цінності, зажило серед численних кіл радянської соціалістичної молоді, як мистецтво, що вміє мислити й примушує мислити. "Інституції для торгівлі розвагою гуртом та в роздріб", — адже так звани кінематографію досить широкі кола, і не завжди лише кола буржуазних естетів та чванливців. Кінематографія інших народів досі не мала права на пошану багатьма шедеврами. Українська радянська кінематографія за перший дозвіл мала "Звенигору". Це був один доказ, але доказ переконливий та разючий.

Сивий, сивий, старезний дід. Цілізмі, фільм класи, що звільняє нації, — ось що таке "Звенигора". Саме тому вона разом і глибоко-національна, і глибоко-інтернаціональна картина. Гайдаки зогнали націоналістичну романтику, що найповнішим її вираженням є в собі дружини Павла, що окреслюють її, як певний життєвий соціальний тип. О. Довженко показав у "Звенигорі" всю віртуозність своєї роботи над актором. Ця віртуозність обертається часом аж на аухвалість. Але блискуча аухвалість така чарує й дивує. Дві різні ролі — діда та жандарма, обомоканого й обскубаного "орла"-генерала. Різні ролі дуже багатоманітні та ідеологічною ліній фільму, яка безумовно сталася б, коли б його витівка провалилася. — О. Довженко бачив обидві ролі виконувати одному акторові (М. Надєжко). І він вийшов переможцем із цього важкого режисерського експерименту. Один актор в його вміліх і аухвалитих руках дав два цілком протилежні образи. Паутинами не сталося. Аухвалість було виправдані.

Не тільки цілий фільм, чи частину його, чи епізод О. Довженко вміє наситити великим змістом, глибокою ідейністю, різноманітним людським почуттям. Давши лише два кадри, замінивши одну картину другою, він зміг досягти неймовірного ефекту, вміє незвичайно яскраво й образно вижити ту ідею, яка його хвилює. Адже копію хліба на зкатій ниві, що повали перетворюється на піраміду рушниць (кінцівка. II частини), — це образ величезної яскравості, потужної сили, і образ суткінематографічний. Спробуйте по подати його засобами літератури, театру чи малювання! 1927 року режисер О. Довженко з оператором Б. Завельним, художником В. Г. Кричевським, акторами С. Свашенком, М. Надєжкою, Л. Подорожнім та П. Отавою, за сценарієм М. Іогансена та Юртика, поставив "Звенигору". Цей рік є датой, коли українське радянське кіно дало справжній український радянський фільм. Почалася нова епоха в історії нашого кіно. Епоха досягнень і перемог.

Гайдамаки в погоні за польською шляхтою. (Образок з фільма "Звенигора".)

Віками не зміняється, він носій традицій та історії, що сам тепер творить історію вже не може. Такий він був і за прадавніх, легендарних часів скандинавських лицарів-зайд, і за часів розхристаного гайдамацького завірюхи, такий він дожив і до шибухів світової війни. Старезний сивий дідом зустрів він горючку війни, хотів був бесцельно рукою дунити переможну ходу революції, та вона забрала його з собою й повела геть далеко, до нових і ширших обривів, за вузькі межі його маленького, загубленого серед хащів та ярів заподільної гори Звенигора, села. "Звенигора" — поема про цього діда, про те, що загукане, запорожене легендами й дарабонами українське село. Про співця й охоронця священної Звенигори, гори, де поховано "скарби нації", гори, сповитої легендами та піснями, неоторкненої традицій-гори. Нічого в собі ця гора не ховає, крім ржавої шаблі та золотих кісток, крицевими рейками вперезано її і того ока прожектора прорізає її темряву, але боїться того ока, як загубелі її собі, й Звенигори, сивий-сивий, старезний дід. Рідний онук діда веде погони через Звенигору, рятує діда від загубелі під колесами паротягу й забирає його з собою. Металом, судками, ударами робочих рук ошанується гора, прокладається по ній рейкові путі до світлих обривів життя, пролітається металь нового життя, і дідові онуки ведуть погони по тих путях. Фільм країни, що буде со-

му, присвячена труду радянської країни. Дошкульним гротеском, ідеєю сатирию насичено епізод про блазеньку лекцію емігранта Павла перед вишколом і потворним панством Європи. Водночас й іронічно, й казково-пророческо, але без димки легендарності, як от в дідовій бльшій, оповідається в першій частині про завзятого гайдамацького козака. Скільки гумору, яскравого іронізування, дотепної, шпиро кінематографічної вигадки вкладено й в їхні постаті, й в їхні пригоди! І тут же, поруч, — стилізовані, овіяні якимось пісненим ліризмом та тугою постаті українських дідач, що гадають про долю свою в ніч під Івана Купала. Багатство фарб, якщо так можна говорити про чорно-білий фільм, глибина-думок, складність самої побудови картини завалила тому, щоб "Звенигору" визнавши її маси гарвал оцінили й арозуміли. В кіно ще й досі не зникли думки. "Звенигора" ж примушує думати та допитуватися. Можливо, що такої фільмософської, насиченої величезною соціальною ідейністю картини, як "Звенигора", жадна інша кінематографія, окрім української, й не має. Та, разом із прагненням до широкого синтезу соціальних ідей, "Звенигора" аніж не є фільмом, де діють, борються та страждають не люди, а якісь альгебраїчно-випадкові формули, абстрактні символи, ідеї, вилучені з живого мяса реального життя. В тім то й річ, що попри всю свою фільмософську синтетич-

ність, герої "Звенигори" є живими образами живих людських мас. Зв'язок між художнім образом та реальним життям не губиться. Носій ідей є в той самий час і носієм притаманних кожній людині звичок, прикмет, тих характерних дрібниць у поведженні та психіці, що окреслюють її, як певний життєвий соціальний тип. О. Довженко показав у "Звенигорі" всю віртуозність своєї роботи над актором. Ця віртуозність обертається часом аж на аухвалість. Але блискуча аухвалість така чарує й дивує. Дві різні ролі — діда та жандарма, обомоканого й обскубаного "орла"-генерала. Різні ролі дуже багатоманітні та ідеологічною ліній фільму, яка безумовно сталася б, коли б його витівка провалилася. — О. Довженко бачив обидві ролі виконувати одному акторові (М. Надєжко). І він вийшов переможцем із цього важкого режисерського експерименту. Один актор в його вміліх і аухвалитих руках дав два цілком протилежні образи. Паутинами не сталося. Аухвалість було виправдані.

РОБОТИ НЕМАЄ, ДОПОМОГИ НЕ ДАЮТЬ І З МІСТА ПРОГОНЯТЬ

Вернон, Б. К.

Чимало безробітних є і в нашій місцевості. Роботи немає, реліфу теж не дають, безробітних прогонять поліція геть далеко поза місто. Там мають безробітні змогу гинути з голоду. Порятунку немає іншого, як відкритими боями здобувати працю або повне втримання. Найбільше лихо в тому, що тутешні безробітні не організовані й не мають змоги повести боротьбу шляхом організованих класових боїв. Ті робітники, що працюють, дістають денно за працю по садах по 20 центів на годину. Цей день треба добре заробити, а грошей і на їду не вистарчає.

Робітник.

СТОЇМО В БРЕД-ЛАЙНАХ

Монтреал, Кве.

В Монтреалі повно зараз безробітних скрізь. Куди б не зайти, завжди можна побачити більшими то меншими гуртами безробітних. Тут то там видно бред і лонч лайни, у тих лайнах вистояють безробітні цілими днями. І що ж їм подають, оті, що завели безробітних в бред лайни? Хліба окрайчик й водички — от і уся допомога, якою годують духовнікі безробітних, щоби їх лише відвернули від класової боротьби за працю або повне втримання. Колиш, памятаю, як в Радянському Союзі спалила посуха збіжжя, контрреволюційні банди нацисти майно трудящих радянської країни, тоді писала буржуазна преса, що більшовиків навіть бог карає. А хто ж карає зараз усіх трудящих по капіталістичних країнах? Хто їх морить масово голодом? Чи не та сама класа визискувачів, що озброювала контрреволюційні банди й послала їх проти робітників і селян Радянського Союзу? Так, це вона. І проти неї треба бити одностайним фронтом, вдарити по тій класі, знищити її. Тільки впарі з усуненням наживачів робітничої й бідняцько-фермерської праці ми вибудемось бред лайни.

Безробітний.

ІДИМ ВПАРІ З КЛАСОВИМ РУХОМ

Роздей, Алта.

В тутешній місцевості організовано ще в місяці лютому Воркери Юніті Ліг, а в червні організували Товариство Безробітних. Збори Товариства Безробітних відбуваються дварі в місяць, нещастя лише в тому, що наші українські робітники відстають поволі від зборів, не приходять на них. З липня в нас мала відбутись демонстрація безробітних, та наших провідників заарештувано й демонстрація не відбулася. Поліція зараз посилює терор на робітничий рух в тутешній місцевості. До 40 арештувань переверла вже поліція поміж безробітними. На мітингу безробітних промовляв тов. Мек-Доналд з Дромгелер. Він висловив безробітним причини економічної кризи, вклав, як треба йти по шляху класових боїв проти масового заморювання голодом робітничої класи. Зазначити треба, що й на тому масовому мітингу безробітних відбуло українських робітників і робітниць усіх разом 16. Деякі робітники іншої національності вже починають поборюватися, що українські робітники переставлять бути учасниками масових мітингів. Діло треба налагодити, отій неучасті в мітингах безробітних треба покласти край. Українське робітництво в Роздей, му сить перше стати на позиціях класових боїв проти капіталістичної класи. Робкор 2.

Робітники! Цего не смієте пропустити!

ПОДАЄМО ДО ВІДОМА РОБІТНИЦТВА ВІННІПЕГУ Й ОКОЛИЦІ, — ЩО —

В НЕДІЛЮ, 19 ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 2.30 ПОПОЛУДНІ НА ПІКНІКОВІЙ ПЛОЩІ РЗТ В ІСТ КИЛДОНАН

— ВІДБУДЕТЬСЯ —

МАСОВЕ ВІЧЕ

НА ЯКОМУ

УКРАЇНСЬКА РОБІТНИЧО-ФАРМЕРСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ ДО РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ ДАСТЬ ЗВІТ ІЗ СВОЄЇ ПОЇЗДКИ ПО РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗОВІ ВЗАГАЛІ ТА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ З'ОКРЕМА.

НА ВІЧУ ГОВОРИТИМУТЬ ДЕЛЕГАТИ ПРО ТЕ, ЩО ВОНИ БАЧИЛИ СВОЇМИ ВЛАСНИМИ ОЧИМА В РАДЯНСЬКІЙ КРАЇНІ — КРАЇНІ БУДІВНИЦТВА СОЦІАЛІСТИЧНОГО ГОСПОДАРСТВА.

Делегація щойно повернула з Радянського Союзу, де вона відвідала фабрики, заводи, діточі комуни, сільсько-господарські колективи, комуни, робітничі клуби, селянські будинки, різні культурні установи тощо. Делегація приглядалась житті робітництва й селянства та величезним темпам соціалістичного будівництва.

Делегація була теж на землях Західної України під Польщею, Румунією та Чехо-Словаччиною, та розкаже про життя робітництва й бідного селянства в країнах капіталізму.

ПРИХОДІТЬ НА ЦЕ ВІЧЕ Й КЛИЧТЕ СВОЇХ ЗНАЙОМИХ! НА ВИПАДОК ДОШУ АБО НЕПОГОДИ, ВІЧЕ ВІДБУДЕТЬСЯ В ТОМУ Ж ЧАСІ В САЛІ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ У ВІННІПЕГУ.

ЩЕ РАНКОМ МИ ПІСЛАЛИ ЗА ІДОЮ ДО ГАРБИЧ КЕНІВ, ЇСТИ ХОЧЕТЬСЯ...

Монтреал, Кве.

Якось пару днів тому прийшов я на Манітред парк. Взяв зі собою часописи "Воркер", "Українські Робітничі Вісті" й журнал "Робітницю", щоби мав що читати. Купитися так без часопису. Приходжу банше до лісу. Там застаю пару десятків таких самих, як я. Усі вони чорні, голі, обдерті. Перуть сорочки. Перуть без мила, одні, жмуть біля інших, дехто так за чимсь шукає. Я підійшов до їх блище. Вони глянули на мене й діти роблять свою роботу. Врешті піднявся один і питає, чи не маю децю покурити. Подав я їм покурити. Вернули порожню мошонку з тютюну. Хай там, думаю собі. Хоч самий 9 місяців не працюю. Що ви тут робите? — питаю їх. — Почуємо — відповідають. А що ви їсте? — питаю знов їх. — Шораня кожного дня посилаємо одного-двох пошукати за їдою по гербич кенях. Вони налівають чимало пошварів, ми їх мочимо, потім сушимо й їмо. Хочеш, так зачекай, а побачиш, як ми харчуємось отут в доларовій Канаді — заговорив один до мене. — Ще ранком ми післали двоох за їдою до гербич кенів. Все повинні надійти. От вже 11 година, їсти хочеться. О-о, вже їде один, і показав рукою на одного робітника, що наближався до нас. Другого немає, чомусь-то? — Прішні той безробітний зморенний сухарів з кенів. Заціпали оті недоїди. — Де ж другий? — питає з них один. — Він пішов до кенів проєсти сухарів, бо ми замало забрали в кенях. Пекар поклявся телефонувати поліцію, мовляв, на його напав "бандит". І поліція забрала того безробітного. — Ідуть вони ті олієснілі недоїди. Ділитися усі парівні. Чому не йдете впомянутись до ситі гол за допомогою? — питаю їх. — Ми ходили, та не хочуть

того м'ястника на "Воркері", зашто він подер їм часописе. Хвалить перед ним "Воркера". Забрался він геть від того гурта безробітних. Я вшив тоді знов "Воркера" й подав їм, щоби читали далі. Від мене взяв того "Вортера" один голандський робітник і став читати. Читав його так, що очі палали вогнем за кожним словом так і видно, що затискав кулак щораз дужче й дужче. Я послухав це трохи їхнього читання, розмовив з ними й пішов далі. Я бачив, що вони вже мають масового промовця "Воркера", що їм голосить правду про потребу класової боротьби й потребу наступу на фронт визискувачів. Безробітний.

УКРАЇНСЬКА БУРЖУАЗІЯ ЗАПРОДУЄ ГАЛИЧИНУ ПОЛЬСЬКИМ ПАНАМ

Спеціальна депеша до "Нью Йорк Таймса" доносить: ВАРШАВА, 8 липня. — Важливі адміністративні зміни мають бути заведені в Східній Галичині, що становить південно-східню частину Польщі і має в більшості українське населення. Львівським воєводою буде правдоподібно бувати міністер фінансів Ігнац Матушевський на місце Наконечнікова-Клюковського, що минулої осені зарядив був "паціфікацію" українців карними експедиціями. Наконечніков - Клюковський став недавно заступником міністра закордонних справ, а Матушевський, один з найспівісніших міністрів у теперішнім уряді, піде до Львова, щоб переверсти справжно паціфікацію українців. Наближається час осінньої сесії зборів Ліги Націй, на якій майже напевно буде піднесена польсько-українська проблема, якщо поляки не погодяться з українцями (польські пани з українськими), узгоджуючи їхні домагання. Комісія з трох, якій передано зажаляння українців на травневій сесії ради Ліги в Женеві, висловила сподівання, що прийде до угоди. Польським багатом заляжить на

тім, щоб прийти до угоди й усунути зажаляння українців з денного порядку Ліги, і розмови провідних членів урядової партії з українськими провідниками (ундівцями і радикалами), перервані в квітні, виведовзі будуть відновлені. Кажуть, що українці будуть домагатися звільнення всіх тих, що були арештовані підчас "паціфікації", заплати за матеріальні шкоди, заподіяні в осені, довго-термінового земельного кредиту й утворення з цілої Східної Галичини одної адміністративної одиниці з місцевим сеймом, подібним до того, що є на Шлеску. Зміна введові вказує, що уряд хоче годитися з українцями. Домагання одного воєвідства в Східній Галичині, замість теперішніх трох, їде по лінії економічного плану урядові. Таким чином були б звільнені воєвідства Львівське, Станіславське і Тернопільське. Розмови відносно інших домагань українців значуться негально після назначення нового воєводи. Кажуть, що уряд планує утворити окреме піднамістерство для національних меншин на чолі з Тадеушом Годуфком, визначив провідником партії Пільсудського.